

Commissie Hoger Onderwijs

Rapport in het kader van het
kwaliteitstoezicht van de
HBO5-opleidingen

CVO COOVI

56366

Rapport in het kader van het kwaliteitstoezicht van de hbo5-opleidingen
door de Commissie Hoger Onderwijs
56366 CVO COOVI

1. Conclusie

Onderwerpen	Oordeel
De onderwijsinhoud	Voldoende
Het onderwijsproces	Voldoende
De uitkomst van het onderwijs	Voldoende
Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg	Voldoende
Eindoordeel	Voldoende

2. Bevindingen

Algemeen

CVO COOVI is ontstaan door het samenvoegen van de HBO5-opleidingen van CVO Brussel en CVO Elishout. Deze operatie paste in het kader van een rationalisering omdat geen van beide centra de norm van 60.000 LUC's behaalde in het HBO5. CVO COOVI is een onderwijsinstelling van het GO! en maakt deel uit van het samenwerkingsverband HBO5-Erasmus.

CVO COOVI heeft onderwijsbevoegdheid voor 12 HBO5-opleidingen uit vier van de vijf studiegebieden. Enkel binnen het studiegebied Gezondheidszorg heeft CVO COOVI geen aanbod. Vorig jaar kreeg CVO COOVI na een toets nieuwe opleiding bijkomende onderwijsbevoegdheid voor de nieuwe HBO5-opleiding Winkelmanagement. Omdat deze opleiding nu onder het kwaliteitstoezicht van de NVAO valt, wordt daarover niet gerapporteerd in het ZER. Ook andere opleidingen worden niet opgenomen in het ZER. Door teruglopende studentenaantallen besloot CVO Brussel om 'Verzekeringen' en 'Elektronica' af te bouwen en sinds 2012 geen modules meer in te richten. Het samenwerkingsverband beoogt deze opleidingen opnieuw te activeren in het kader van de omvorming en in samenspraak met het werkveld. De opleidingen 'Gids' en 'Reisleider' zijn sinds 1 februari 2016 opleidingen van het secundair volwassenenonderwijs.

De onderwijsinhoud

Het HBO5 van CVO COOVI is arbeidsmarktgericht, garandeert gelijke onderwijskansen voor alle studenten en biedt een onderwijsleerproces aan op maat van volwassenen.

De doelstellingen van de HBO5-opleidingen liggen vast in opleidingsprofielen en zijn geconcretiseerd in netoverschrijdende leerplannen. De meeste leerplannen van de HBO5-opleidingen van CVO COOVI beperken zich tot de leerplandoelstellingen per module. Het beleid van CVO COOVI stimuleert een actualisering van de concrete leerinhouden. De leerplannen dateren immers reeds van 7 tot 12 jaar geleden. Naast deze vanzelfsprekende actualisering, willen de HBO5-opleidingen een aantal eigen accenten leggen. De Brusselse context is daarbij richtinggevend. Veel aandacht krijgt het taalbeleid.

Naar analogie met de nieuwe opleiding *Winkelmanagement* willen de opleidingen ernaar streven te werken met competentiematrices om de relatie tussen de leerresultaten/gedragindicatoren en de inhoud van het programma helder te maken en te bewaken. Voor de huidige HBO5-opleidingen opteerde het centrum om hier nog niet mee te werken, omdat dergelijke matrices louter grafische weergaven van de leerplannen zouden zijn wegens het gebrek aan vrijheid bij het bepalen in welke module welke leerplandoelstellingen aan bod komen. Deze oefening zal gebeuren bij de omvorming van de opleidingen, in samenspraak met de andere Vlaamse opleidingsaanbieders en de sector.

De wisselwerking met het werkveld wordt in het ZER aangegeven.

Geconcludeerd kan worden dat de opleidingen in het verleden weinig initiatief genomen hebben om hun inhouden te actualiseren.

Het onderwijsproces

Deskundigheid, persoonsvorming en bekwaamheid zijn de kerndoelen van de opleidingen die vertaald worden in drie leeromgevingen: gecombineerd onderwijs, coachend onderwijs en praktijkgericht onderwijs. Die leeromgevingen krijgen dan concrete vorm in diverse didactische werkvormen en leermiddelen. De digitale begeleiding van het afstandsleren gebeurt via Smartschool. De opleidingen zijn in verschillende mate gebaseerd op afstandsonderwijs. Om horecamedewerkers de kans te geven de opleiding te volgen wordt *Hotel- en cateringmanagement* nu georganiseerd via 90% afstandsonderwijs. Uit bevragingen blijkt dat studenten het gecombineerd onderwijs sterk appreciëren. CVO COOVI wil in de toekomst het ideale percentage afstandsonderwijs in de modules/opleidingen blijven bewaken. Werkveldervaring en interactie met de beroepspraktijk zijn in de opleidingen belangrijk. Het ZER geeft daarvan voorbeelden uit verschillende opleidingen. Zowel voor de 'face-to-face' als online begeleiding van studenten nemen de docenten een coachende rol op zich. Supervisie en 'weten waar elke student staat' zijn daarbij onontbeerlijk, zowel voor het contactonderwijs als voor het afstandsonderwijs. Maar het ZER maakt niet duidelijk hoe dit coachend onderwijs concreet gerealiseerd wordt.

De toename van het afstandsonderwijs leidde tot meer gebruik van eigen cursusmateriaal in plaats van handboeken. In de stagemodules wordt gewerkt met een stageboek met taken.

Het ZER bevat een visie in de vorm van een schema om de relatie tussen kerndoelen, leeromgeving, werkvormen, leermiddelen en toets- en examenvormen aan te geven. Maar uit de tekst blijkt niet duidelijk welke keuzes elke opleiding maakt op basis van deze visie. Ook een evolutieve visie van het traject van de student moet zich verder en explicieter ontwikkelen.

CVO COOVI ontwikkelde een visie op evalueren waarop de evaluatiepraktijk gestoeld is. In beide fuserende instellingen zijn er in het verleden al projecten geweest rond evaluatiepraktijk. Sinds de fusie loopt er een gezamenlijk project. Een gemeenschappelijk

HBO5-Erasmus examenreglement omvat de algemene regeling omtrent evaluatie binnen HBO5; de specifieke aanvullende procedures binnen CVO COOVI worden opgenomen in het instellingseigen centrumreglement. De integrale studiebegeleiding omvat zes pijlers: studieloopbaanbegeleiding, vakinhoudelijke studiebegeleiding, studiemethode-begeleiding, ombudsdienst, studentenbegeleiding en taalbegeleiding. De opleidingscoördinatoren vervullen een centrale rol bij de trajectbegeleiding. CVO COOVI zet momenteel vooral in op een goed uitgebouwde instroombegeleiding; bijkomende aandacht kan gaan naar de heroriëntatie van studenten. CVO COOVI geeft zelf aan dat de begeleiding van de studiemethode en de studentenbegeleiding nog structureler kan. De vakinhoudelijke begeleiding is de taak van docenten. De specifieke Brusselse grootstedelijke context maakt een sterk uitgebouwde taalbegeleiding voor taalzwakke studenten noodzakelijk. De student kan zowel opstapmodules 'Taal en ondersteuning' volgen als ingaan op ondersteuning door een taalcoach via groeps- of individuele begeleiding. Er is ook remediëringmateriaal in het OLC waar de student zelfstandig aan de slag kan. CVO COOVI stelde na 2012-2013 vast dat het aantal inschrijvingen afneemt. In lijn met het beleidsplan van het samenwerkingsverband HBO5-Erasmus wil men in de toekomst meer inzetten op generatiestudenten. 13 % van de studenten heeft geen diploma secundair onderwijs en is na een toelatingsproef ingeschreven. De HBO5-opleiding *Cosmetische wetenschappen* is uniek in de Benelux en in het Nederlandstalig onderwijs en rekruteert een ander profiel student.

Het ZER geeft heel wat cijfermateriaal (waaronder een overzicht van slaagcijfers voor de verschillende opleidingen), maar het is niet duidelijk wat men daar precies mee doet en welke interpretatie/actie men eraan verbindt.

Informatie wordt enerzijds zeer high level voorgesteld en anderzijds vrij detaillistisch op niveau van bepaalde modules, maar het tussenniveau ontbreekt: hoe bepaalde algemene principes vertaald worden, sturings- en bijsturingstools, opvolging van verzamelde gegevens, enz.

De uitkomst van het onderwijs

Volgens het ZER is er in Brussel een grote vraag naar de afgeleverde profielen van CVO COOVI, door het behoeftedekkend aanbod dat inspeelt op de Brusselse regionale noden. Deze uitspraak wordt evenwel maar weinig kwantitatief onderbouwd. Uit resonantiegroepen blijkt dat kandidaten uit het HBO5 door het werkveld gewaardeerd worden. Bij het grote publiek blijkt HBO5 vaak onbekend te zijn. CVO COOVI vindt dat een duidelijkere profilering van HBO5 ten opzichte van de onderwijsniveaus 4 en 6 en een verdere sensibilisering vanuit de overheid hier van fundamenteel belang zijn.

Het ZER beschrijft de arbeidskansen voor afgestudeerden van de verschillende opleidingen. Daarbij komt evenwel het specifieke HBO5-niveau weinig aan bod. De beschouwingen over de arbeidsmarkt / het diploma blijven algemeen. Er wordt weinig zicht gegeven op hoe CVO COOVI zelf aan de slag gaat, gegevens over de arbeidsmarkt (regionaal) exploiteert en de opleidingen daaraan aanpast. De indruk ontstaat dat dit zeer in handen van de lesgevers ligt. Het ZER bevat weinig precieze gegevens over wat gebeurt na de uitstroom. De jaarlijkse outcomebevraging levert een te lage respons op. Kwalitatieve bevragingen leveren wel informatie aan, maar het is niet duidelijk welke gevolgen het centrum hieraan verbindt.

Voor de huidige nauw aansluitende opleidingen werden binnen het samenwerkingsverband standaardaanvullingstrajecten uitgewerkt; voor de andere HBO5-opleidingen worden trajecten op maat uitgewerkt wanneer studenten willen doorstromen naar een professionele bachelor. Het samenwerkingsverband zal in de toekomst bij de omvorming zorgen voor standaardaanvullingstrajecten voor alle HBO5-opleidingen.

Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg

CVO COOVI ontwikkelde een sterk sturend personeelsbeleid van de fase van rekrutering, selectie en aanwerving tot aan de exitfase. Naar de toekomst blijft een verdere professionalisering van docenten in didactische competenties, zoals competentiegericht werken, activerende werkvormen, valide en betrouwbaar evalueren en begeleiden van werkpleklers via coaching, een uitdaging. Het ZER bevat nu weinig concrete informatie over hoe men lesgevers de didactische visie wil laten uitdragen.

De lesgevers werken met een persoonlijk ontwikkelingsplan en doen aan zelfevaluatie. Hun verdere professionalisering gebeurt op eigen initiatief of op initiatief van CVO COOVI.

Er blijkt een grote variatie in de ratio student/ docent over de verschillende opleidingen. Dit verklaart CVO COOVI door de verschillende instroom van studenten, een verschillende omvang in opname van modules door de studenten en door een verschillende omvang in takenpakket van de docenten.

Bij de overheveling van de HBO5-opleidingen van CVO Brussel naar CVO COOVI werden na een SWOT-analyse de sterke punten van twee kwaliteitszorgsystemen behouden. Binnen CVO Elishout bestond een sterke inspraakcultuur, waar vakgroepen betrokken zijn bij het bestuur van het centrum en veel beleidsvoering bottom-up gebeurt. Ook het uitgebouwde middenkader, in de vorm van opleidingscoördinatoren en de sterke vakgroepwerking, kwamen als sterke punten naar boven. Bij CVO Brussel bleken het uitgebreide kwaliteitszorginstrumentarium en de systematiek in bevragingen en het verzamelen van gegevens de sterktes. Het verderzetten van resultaatsmetingen op verschillende domeinen (werkveld, studenten, alumni, studietijd, studiebelemmerende factoren, uitval, onderwijsrendement, medewerkers) blijft voor het CVO een belangrijke prioriteit.

De materiële voorzieningen zijn in orde.

Inzake interne kwaliteitszorg wordt een overzicht gegeven van behoorlijk wat bevragingen die uitgevoerd worden. Het is des te opvallender hoe weinig concrete resultaten, de interpretatie ervan en de actieplannen eraan gekoppeld in dit ZER op een gestructureerde wijze aanwezig zijn. Hoewel enkele voorbeelden van recente verbeteracties worden gegeven, blijft toch de indruk dat interne kwaliteitszorg een boek is met schema's. Die zijn echter niet voldoende vertaald in een praktijk, in acties en instrumenten, exploitatie van gegevens,... en dus in een proces van continu verbeteren met een duidelijke focus.

3. Aanbevelingen

De onderwijsinhoud

Het verdient aanbeveling dat het CVO COOVI zijn onderwijsvisie, gebaseerd op arbeidsmarktgerichtheid, onderwijsleerproces op maat voor volwassenen en gelijke onderwijskansen, verder uitbouwt en duidelijker concreet en structureel implementeert.

Het verdient aanbeveling dat het CVO COOVI een competentiegerichte benadering ontwikkelt voor alle opleidingen.

Het verdient aanbeveling dat het CVO COOVI initiatieven om de inhoud van de opleidingen te actualiseren blijft stimuleren en systematisch inbouwt in de continue ontwikkeling van zijn programma's.

Het onderwijsproces

Het verdient aanbeveling dat het CVO COOVI duidelijk maakt hoe het coachend onderwijs concreet gerealiseerd wordt.

Het verdient aanbeveling dat het CVO COOVI zijn visie over het gebruik van werkvormen, leermiddelen en toets- en examenvormen in elke opleiding verder implementeert in combinatie met een competentiegerichte benadering.

Het verdient aanbeveling dat het CVO COOVI een evolutieve visie van het traject van de student verder ontwikkelt.

Het verdient aanbeveling dat het CVO COOVI de studiemethodebegeleiding en studentenbegeleiding steviger uitwerkt. In de trajectbegeleiding verdient de heroriëntatie extra aandacht, met behoud van de rol van de opleidingscoördinatoren.

Het verdient aanbeveling dat het CVO COOVI grondig reflecteert over wat het wil bereiken met het voorhanden zijnde cijfermateriaal, wat er precies mee kan worden gedaan (acties) en welke interpretaties men er aan kan geven.

Het verdient aanbeveling dat het CVO COOVI aandacht heeft voor het niveau tussen de algemene principes en de detailinformatie (de vertaling van bepaalde algemene principes, sturings- en bijsturingstools, opvolging van verzamelde gegevens, ...).

De uitkomst van het onderwijs

Het verdient aanbeveling dat het CVO COOVI een sturend beleid ontwikkelt over de relatie van de opleidingen en de programma's met de arbeidsmarkt.

Het verdient aanbeveling dat het CVO COOVI werk maakt van een meer systematische opvolging van zijn alumni en ook gevolgen verbindt aan de gegevens die beschikbaar zijn op basis van bestaande bevragingen i.v.m. de uitstroom en de doorstroom van afgestudeerden naar bacheloropleidingen.

Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg

Het verdient aanbeveling dat het CVO COOVI in haar beleid blijvende aandacht geeft aan de professionalisering van het personeel.

Het verdient aanbeveling dat het CVO COOVI de opvattingen over interne kwaliteitszorg in de praktijk vertaalt (acties, instrumenten, exploitatie van gegevens,...) en er een proces van continu verbeteren met een duidelijke focus van maakt.

Slot

Het CVO COOVI is een instelling in volle transitie. Het is duidelijk dat er een dynamiek is ingezet die leidt naar verbeteringen en acties. Het centrum heeft de grote lijnen uitgetekend, maar dient nog een inspanning te leveren qua vertaling naar het concrete terrein en de verschillende opleidingen, zodat beleid en operationele realiteit beter in elkaar passen. Ondanks een aantal duidelijke werkpunten o.a. op vlak van onderwijsinhoud en uitkomst van het onderwijs opteert de Commissie voor een score voldoende als eindoordeel.

Het ontwerp van rapport werd aan de instelling bezorgd voor eventuele opmerkingen en/of bezwaren van technische aard. Bij e-mail heeft de instelling gereageerd op verscheidene elementen van het ontwerprapport. Bepaalde van deze reacties hebben geleid tot aanpassingen in het definitief vastgestelde rapport. Sommige elementen hebben daarentegen niet geleid tot (een) aanpassing(en) in het definitief vastgestelde rapport aangezien het nieuwe informatie betrof die werd aangeleverd na het indienen van het zelfevaluatierapport en de opmaak van het ontwerprapport.

Brussel, 25 november 2016

Voor de Commissie Hoger Onderwijs

Luc François

Voorzitter Commissie Hoger Onderwijs